Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Першы прарэктар БДУКМ
______________В. М. Міхееў
«____»_____________2013 г.
Рэгістрацыйны № ВД-_____ /вуч.

НАВУКОВА-ЭКСПАЗІЦЫЙНАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ МУЗЕЯ

Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне для напрамку спецыяльнасці
1-23 01 12-03 Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны (музеязнаўства) і напрамку спецыяльнасці
1-23 01 12-04 Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны (культурная спадчына і турызм)

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Мінск
БДУКМ
2013

СКЛАДАЛЬНІК

А. М. Нароўская, дацэнт кафедры гісторыі Беларусі і музеязнаўства ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат гістарычных навук, дацэнт

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

М. М. Елінская, кансультант аддзела навуковага выкарыстання дакументаў і інфармацыі Дэпартамента па архівах і справаводстве Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь, кандыдат гістарычных навук;
А. А. Гулак, старшы выкладчык кафедры этналогіі і фальклору ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат філалагічных навук

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

кафедрай гісторыі Беларусі і музеязнаўства ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 8 ад 26. 04. 2013 г.);
прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 4 ад 20.06. 2013 г.)

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Адказны за рэдакцыю: В. Б. Кудласевіч
Адказны за выпуск: А. М. Нароўская

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Музейная экспазіцыя з’яўляецца сінтэзам навукі і мастацтва і ажыццяўляецца з дапамогай архітэктурна-мастацкіх сродкаў. Музейны прадмет, які трапіў у экспазіцыю, уступае ва ўзаемадзеянне з іншымі музейнымі прадметамі і становіцца экспанатам. Сукупнасць экспанатаў, аб’яднаных адной навуковай праблемай і адпаведна гэтаму размешчаных у часе і прасторы, утварае экспазіцыйны комплекс альбо раздзел экспазіцыі.

Мэта вывучэння дысцыпліны – азнаямленне з тэорыяй і практыкай навукова-экспазіцыйнай дзейнасці музеяў, фарміраванне ведаў і практычных навыкаў, неабходных для распрацоўкі навуковай канцэпцыі, архітэктурна-мастацкага рашэння і арганізацыі музейных экспазіцый і выстаў.

У адпаведнасці з мэтай вызначаны наступныя *задачы*:

– азнаямленне студэнтаў з асноўнымі палажэннямі тэорыі праектнай дзейнасці музеяў;

– фарміраванне дакладнага ўяўлення аб методыцы арганізацыі музейных экспазіцый і выстаў;

– асэнсаванне прафесійных навыкаў экспазіцыянера.

У выніку вывучэння дысцыпліны студэнты павінны *ведаць:*

– сутнасць і спецыфіку музейных экспазіцый і выстаў;

– асноўныя прынцыпы і метады пабудовы экспазіцый;

– формы экспанавання і сувязі экспаната з прасторавым асяроддзем;

– асаблівасці экспазіцый музеяў living рознага профілю;

– асноўныя прынцыпы архітэктурна-мастацкага праектавання музейных экспазіцый;

– праблемы праектавання музейных экспазіцый.

Студэнты павінны *ўмець:*

– выкарыстоўваць асноўныя паняцці, тэрміны, фактычны матэрыял і атрыманыя навыкі ў музейнай дзейнасці;

– вызначаць крытэрыі для адбору музейных прадметаў у экспазіцыю;

– ствараць тэматыка-экспазіцыйны план і разгорнутую тэматычную структуру экспазіцыі;

– афармляць уліковую дакументацыю пры перадачы музейных прадметаў на экспазіцыю;

– праводзіць ахоўныя мерапрыемствы па ўтрыманні ў належным стане музейных экспанатаў у экспазіцыі.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Праграма дысцыпліны «Навукова-экспазіцыйная дзейнасць музеяў» распрацавана з улікам пастаўленых задач і ўзгоднена з праграмамі іншых курсаў, якія выкладаюцца на кафедры гісторыі Беларусі і музеязнаўства («Тэорыя і методыка музейнай справы», «Менеджмент музейнай справы» і інш.).

Да эфектыўных педагагічных методык і тэхналогій, якія мэтазгодна выкарыстоўваць пры выкладанні дысцыпліны, адносяцца:

– гісторыка-тэматычны падыход;
– тэхналогіі вучэбна-даследчай дзейнасці;
– камунікатыўныя тэхналогіі;
– праектныя тэхналогіі;
– метад аналізу канкрэтных сітуацый.

Для кіравання вучэбным працэсам і арганізацыі кантрольна-ацэначнай дзейнасці выкладчыкам рэкамендуецца выкарыстоўваць рэйтынгавыя, крэдытна-модульныя сістэмы ацэнкі вучэбнай і даследчай дзейнасці студэнтаў, разнастайныя варыянты самастойнай работы пад кіраўніцтвам выкладчыка, вучэбна-метадычныя комплексы. Для правядзення семінарскіх заняткаў варта выкарыстоўваць методыкі актыўнага навучання, метад малых груп, праектную дзейнасць, дыскусійныя формы.

На вывучэнне дысцыпліны вучэбным планам прадугледжана 136 гадзін, з іх 66 – аўдыторных (лекцыі – 42 гадзіны, семінары – 24 гадзіны).

Рэкамендаваная форма кантролю ведаў – экзамен.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

Раздзелы і тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін		
	усяго	лекцыі	семінар. заняткі
Уводзіны	2	2	
Раздзел I. Асноўныя прынцыпы, метады і структура эскпазіцый			
Тэма 1. Прынцыпы і метады пабудовы музейных экспазіцый і выстаў	2	2	
Тэма 2. Тэматычная структура экспазіцый музеяў	2	2	
Тэма 3. Экспазіцыйныя і навукова-дапаможныя матэрыялы ў экспазіцыі	4	2	2
Тэма 4. Этыкетаж і тэксты ў музейнай экспазіцыі	2	2	
Раздзел II. Навуковае праектаванне музейных экспазіцый і выстаў			
Тэма 5. Навуковае праектаванне экспазіцый	4	2	2
Тэма 6. Разгорнутая тэматычная структура экспазіцый (РТС)	4	2	2
Тэма 7. Тэматыка-экспазіцыйны план экспазіцый (ТЭП)	4	2	2
Раздзел III. Асаблівасці экспазіцый музеяў розных профіляў і тыпаў			
Тэма 8. Асаблівасці экспазіцый гістарычных музеяў	4	2	2
Тэма 9. Тэндэнцыі ў праектаванні экспазіцый мастацкіх музеяў	6	4	2
Тэма 10. Экспазіцыі музеяў пад адкрытым небам і іх асаблівасці. Экспазіцыі музеяў-запаведнікаў	6	4	2
Тэма 11. Экспазіцыі літаратурных музеяў. Прыёмы дэманстрацыі кніг у музейных экспазіцыях	4	2	2
Тэма 12. Формы экспанавання і сувязь экспаната з прасторавым асяроддзем	2	2	
Раздзел IV. Асноўныя прынцыпы мастацкага праектавання музейных экспазіцый			
Тэма 13. Асаблівасці мастацкага праектавання музейных экспазіцый	4	2	2
Тэма 14. Колер і свет у экспазіцыі	4	2	2
Тэма 15. Абсталяванне ў сістэме экспазіцыйнага ансамбля	4	2	2

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Раздзел V. Арганізацыя і асноўныя этапы мастацкага праектавання музейных экспазіцый			
Тэма 16. Генеральнае рашэнне музейнай экспазіцыі	2	2	
Тэма 17. Эскізны праект музейнай экспазіцыі	2	2	
Тэма 18. Тэхнарабочае праектаванне. Арганізацыя мантажу экспазіцыі	4	2	2
Разам ...	66	42	24

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Уводзіны

Музейная экспазіцыя як асноўная форма музейнай камунікацыі. Паняцці «музейны прадмет», «музейны экспанат», «музейная калекцыя» і «музейны збор». Экспазіцыйны комплекс як раздзел экспазіцыі. Тэма экспазіцыі. Асноўныя кірункі і змест экспазіцыйнай работы. Асноўная задача музейных экспазіцый і выстаў. Асаблівасці музейных экспазіцый. Культурна-адукацыйныя мэты экспазіцыі.

Стацыянарныя і перасоўныя выставы. Выставы фондаў. Выставы новых паступленняў. Дэманстрацыя рэстаўрацыйных работ. Справаздачы палявых экспедыцый.

Куратарскі праект. Арганізацыя выстаў як асноўная форма рэалізацыі медыяпраектаў. Асноўныя адрозненні музейнага праекта ад куратарскага. Арганізацыя транснацыянальных і інтэрактыўных праектаў.

Раздзел I. Асноўныя прынцыпы, метады і структура эскпазіцый

Тэма 1. Прынцыпы і метады пабудовы музейных экспазіцый і выстаў

Паняцце прынцыпу ў музейнай экспазіцыі. Прынцып прадметнасці. Прынцып ідэйнасці. Прынцып гістарызму. Прынцып масавай камунікацыі ў экспазіцыі. Прынцып нагляднасці. Прынцыпы ўніверсальнасці. Адзінства прынцыпаў экспазіцыі. Сінтэз навуковай і мастацкай канцэпцыі.

Метады пабудовы музейных экспазіцый. Дэманстрацыя «рарытэтаў і кур'ёзаў» экспазіцый кунсткамер. Сістэматычныя экспазіцыі. Аснова сістэматызацыі аддзелаў старажытнай археалогіі. Калекцыйны паказ прадметаў матэрыяльнай культуры. Сістэматызацыя па геаграфічнай прыкмеце. Тыпалагічны рад. Ансамблевы метад паказу экспазіцыі. Комплексна-тэматычны метад. Тэматычна-экспазіцыйныя комплексы. Вобразна-сюжэтны метад рускага даследчыка Т. П. Палякова. Сюжэтная пабудова экспазіцыі. Структурныя элементы экспазіцыі – завязка, кульмінацыя і развязка. Экспазіцыйныя жанравыя формы: экспазіцыйны нарыс; экспазіцыйнае даследаванне; экспазіцыйная мадэль часу і свету.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 2. Тэматычная структура экспазіцый музеяў

Тэматычная структура экспазіцыі і яе задачы. Прынцып гістарызму ў структуры экспазіцыі. Храналагічны прынцып пабудовы паказу асобных этапаў экспазіцыі. Праблемны падыход пры фарміраванні тэматычнай структуры. Тэмы і падтэмы ў экспазіцыі. Экспазіцыйныя комплексы. Комплексы-ансамблі. Мемарыяльныя і рэканструяваныя комплексы-ансамблі. Калекцыйныя комплексы. Экспазіцыйны зал і яго роля ў стварэнні экспазіцый.

Тэма 3. Экспазіцыйныя і навукова-дапаможныя матэрыялы ў экспазіцыі

Асноўныя віды экспазіцыйных матэрыялаў. Музейныя прадметы. Інфарматыўнасць, атрактыўнасць і экспрэсіўнасць музейных прадметаў. Прадметы мемарыяльнага значэння. Прыёмы паказу мемарыяльных музейных прадметаў у экспазіцыі.

Выяўленчыя матэрыялы. Крытэрыі адбору выяўленчых матэрыялаў і іх эмацыянальны ўплыў на наведвальнікаў. Рэтраспектыўныя выявы (гістарычны жывапіс, графіка, скульптура). Дыярама і яе месца ў сістэме выяўленчых сродкаў. Фотаздымкі ў экспазіцыі. Крытэрыі адбору фотаздымкаў з фондасховішчаў і архіваў. Мемарыяльныя фотаздымкі і іх роля ў экспазіцыі. Дакументальныя кінастужкі, тэлефільмы, дыяпазітывы, CD-ROM.

Пісьмовыя крыніцы. Дакументальныя фонаматэрыялы. Унікальныя запісы выступленняў, магнітафонныя і дыктафонныя запісы, выкарыстанне запісаў шумоў і інш. Копіі музейных прадметаў. Макеты і мадэлі пазамузейных аб’ектаў. Навуковыя рэканструкцыі. Галаграма ў музейнай экспазіцыі.

Экспазіцыйныя навукова-дапаможныя матэрыялы. Карты. Схемы. Планы і чарцяжы. Дыяграмы.

Тэма 4. Этыкетаж і тэксты ў музейнай экспазіцыі

Сістэма тэкстаў у экспазіцыі. Вядучыя тэксты і сувязь іх з навуковай канцэпцыяй. Загалоўныя тэксты і роля іх у вызначэнні маршруту агляду экспазіцыі. Тлумачальныя тэксты. Этыкетаж і яго роля ў атрыманні інфармацыі аб экспанатах. Кампазіцыі этыкетак. План экспазіцыйных залаў. Указальнікі.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Раздзел II. Навуковае праектаванне музейных экспазіцый і выстаў

Тэма 5. Навуковае праектаванне экспазіцый

Арганізацыя работы над экспазіцыяй. Навуковая канцэпцыя экспазіцыі. Мастацкае і тэхнарабочае праектаванне як стадыі праектавання экспазіцыі. Абгрунтаванне тэматычнай структуры. Метады паказу (уключэнне ў сістэму тэматыка-экспазіцыйных комплексаў, ансамбляў-інтэр’ераў, калекцыйных груп). Вызначэнне вядучых экспанатаў (ці комплексаў), экспанатаў павышанай атрактыўнасці. Размяшчэнне экспанатаў на прымузейнай тэрыторыі.

Тэма 6. Разгорнутая тэматычная структура экспазіцый (РТС)

Стварэнне разгорнутай тэматычнай структуры экспазіцыі. Раскрыццё ідэйнага зместу кожнай экспазіцыйнай тэмы. Уключэнне вядучых тэкстаў. Характарыстыка музейных прадметаў, адабраных для экспазіцыі. Камплектаванне музейных прадметаў па тыпах. Метады работы. Стварэнне картатэкі з асноўнымі параметрамі музейных прадметаў.

Фарміраванне тэматыка-экспазіцыйных комплексаў у межах экспазіцыйных тэм і падтэм. Стварэнне накіду-чарцяжа ці аплікацыі. Папярэдняя фіксацыя экспанатаў у музейнай экспазіцыі.

Тэма 7. Тэматыка-экспазіцыйны план экспазіцый (ТЭП)

Тэматыка-экспазіцыйны план як выніковы дакумент навуковага праектавання экспазіцыі. Навуковае абгрунтаванне экспазіцыі. Прынцыпы экспазіцыйных рашэнняў. Першыя праектныя дакументы і выкарыстанне іх у тэматыка-экспазіцыйных планах. Вызначэнне канчатковай тэматычнай структуры. Вызначэнне канчатковай назвы раздзелаў і тэм. Скразная нумарацыя комплексаў. Звесткі аб характары экспазіцыйных матэрыялаў (арыгіналы, копіі, навуковая рэканструкцыя). Вядучыя тэксты. Кампазіцыйныя і афарміцельскія рашэнні экспазіцыі. Роля тэматыка-экспазіцыйнага плана ў стварэнні музейных экспазіцый і выстаў.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Раздзел III. Асаблівасці экспазіцый музеяў розных профіляў і тыпаў

Тэма 8. Асаблівасці экспазіцый гістарычных музеяў

Асноўныя профільныя групы музеяў. Тыпалагічнае дзяленне музеяў па іх асноўным грамадскім прызначэнні і асаблівасці экспазіцый навукова-даследчых (культурна-адукацыйных), даследчых (акадэмічных) і вучэбных музеяў. Прызначэнне і характар экспазіцый навукова-даследчых, акадэмічных і вучэбных музеяў.

Гістарычныя музеі і задачы экспазіцый музеяў гістарычнага профілю. Агульная тэарэтычная аснова для стварэння экспазіцый гістарычных музеяў. Адрозненні навуковых канцэпцый, тэматычных структур, праблем, складу матэрыялаў і характару комплексаў розных відаў гістарычных музеяў.

Экспазіцыі па старажытнай гісторыі. Традыцыйныя метады паказу археалагічных прадметаў. Праблемы праектавання музейных археалагічных экспазіцый. Навуковыя рэканструкцыі. Рэстаўрацыя, кансервацыя і арганізацыя музейнай экспазіцыі: археалагічны комплекс «Бярэсце», археалагічныя комплексы ў Лэзэйзі і Ласка ў Францыі, Вертэшселеш у Венгрыі, Крэмль Градчан у Празе і інш.). Музеефікацыя археалагічных комплексаў у рэспубліках СНД (Херсанес, Панцікапей, Танаіс і інш.) і ў Расіі (у Пскове, Ніжні Ноўгарад, Уладзімірска-Суздальскі запаведнік і інш.).

Экспазіцыі феадальнага перыяду. «Метады рэліктаў». Пісьмовыя крыніцы і выяўленчыя матэрыялы. Экспазіцыі перыяду капіталізму. Экспазіцыя па гісторыі дарэвалюцыйнага часу і яе перыядызацыя. Этнаграфічныя калекцыі. Рэканструкцыя побытавага абсталявання (хатні альбо вытворчы інтэр’ер). Пісьмовыя крыніцы. Гістарычны жывапіс. Выкарыстанне матэрыялаў па сучасным перыядзе.

Тэма 9. Тэндэнцыі ў праектаванні экспазіцый мастацкіх музеяў

Тэндэнцыі ў экспазіцыях мастацкіх музеяў Еўропы і ЗША ў XX – пачатку XXI ст. Тэарэтыкі кірунку экспазіцый «экспанат у фокусе» Альфрэд Бар, Аляксандр Эліот. Асаблівасці экспазіцый «праблемная групіроўка», «белы куб».

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Асноўная мэта і задачы экспазіцый мастацкіх музеяў. Экспазіцыі Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь і яго філіялаў. Музей беларускага народнага мастацтва ў в. Раўбічы Мінскага р-на (1977), Дом-музей Ваньковічаў. Культура і мастацтва першай паловы XIX ст. (1984), Музей В. К. Бялыніцкага-Бірулі ў Магілёве (1978). Музей-майстэрня З. І. Азгура ў Мінску (1996).

Асаблівасці экспазіцый Музея сучаснага мастацтва. Экспазіцыі галерэй сучаснага мастацтва. Мастацкая галерэя «Універсітэт культуры». Галерэя «Канцэпцыя». Асаблівасці экспазіцый галерэі «Ласандра» і інш.

Тэндэнцыі экспазіцый мастацкіх музеяў канца XX–пачатку XXI ст.

Тэма 10. Экспазіцыі музеяў пад адкрытым небам і іх асаблівасці. Экспазіцыі музеяў-запаведнікаў

Беларускі музей народнай архітэктуры і побыту як першы беларускі музей-скансэн. Арганізацыя навуковых экспедыцый у канцы 1970–пачатку 1990-х гг. па зборы помнікаў архітэктуры і этнаграфіі. Распрацоўка навуковых канцэпцый, тэматычных структур і тэматыка-экспазіцыйных планаў экспазіцый музея. Адкрыццё экспазіцыі (1979). Этнаграфічныя экспазіцыі і тэматычныя выставы сельскагаспадарчых прылад працы, прадметаў побыту. Выставы адкрытых фондаў Беларускага дзяржаўнага музея народнай архітэктуры і побыту (БДМНАП).

Нацыянальны гісторыка-культурны музей-запаведнік «Нясвіж» (1993). Экспазіцыі музея-запаведніка «Нясвіж».

Гісторыка-культурны музей-запаведнік «Заслаўе» (1997). Асноўныя экспазіцыі музейна-выставачнага комплексу. Экспазіцыі музеяў «Млын», «Кузня», «Хата завозніка», «Свіран». Асаблівасці экспазіцыі ў Дудутках.

Тэма 11. Экспазіцыі літаратурных музеяў. Прыёмы дэманстрацыі кніг у музейных экспазіцыях

Асаблівасці экспазіцыі Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы (1976). Сучасная экспазіцыя музея. Асаблівасці экспазіцыі Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа (1959). Сучасная экспазіцыя музея і яго філіялаў.

Экспазіцыі Літаратурнага музея Петруся Броўкі (1984). Мемарыяльныя рэчы ў экспазіцыі. Сучасная экспазіцыя музея і

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

яго філіялаў: Хата-музей Петруся Броўкі ў в. Пуцілкавічы Ушацкага р-на Віцебскай вобл. (1980).

Адкрыццё экспазіцыі Літаратурнага музея Максіма Багдановіча (1991). Пабудова экспазіцыйных раздзелаў музея ў адпаведнасці з назвамі цыклаў зборніка «Вянок». Экспазіцыі філіялаў «Беларуская хатка» ў г. Мінску (1986), фальварак Ракуцёўшчына ў Маладзечанскім р-не Мінскай вобл. (1991).

Прыёмы дэманстрацыі кніг у музейнай экспазіцыі. Прыём параўнання і кантраснага паказу. Прыём камбінаванага паказу. Спецыфіка дэманстрацыі кнігі як музейнага экспаната. Рэчавыя і выяўленчыя крыніцы ў кніжнай экспазіцыі.

Тэма 12. Формы экспанавання і сувязь экспаната з прасторавым асяроддзем

Вызначэнне асноўнага крытэрыю сувязі экспаната з першасным асяроддзем. Асноўныя тыпы экспазіцый. Аўтэнтычны тып экспазіцый і яго варыянты. Аўтэнтычнае асяроддзе і інтэр’ер. Музейныя экспанаты ў першасным асяроддзі, «in situ».

Дакументаваны тып экспазіцыі і яго варыянты. Выкарыстанне разнастайных метадаў. Візуальныя сродкі і сувязь з першасным асяроддзем. Арыгінальныя і дапаможныя матэрыялы.

Недакументаваны тып экспазіцыі і яго варыянты. Адсутнасць сувязі паміж экспанатамі і першасным асяроддзем. Характэрныя рысы экспазіцыі.

Раздзел IV. Асноўныя прынцыпы мастацкага праектавання музейных экспазіцый

Тэма 13. Асаблівасці мастацкага праектавання музейных экспазіцый

Паняцце «архітэктурна-мастацкае рашэнне экспазіцыі». Асноўная мэта і задачы мастацкага праектавання. Прынцып адзінства зместу і формы экспазіцыі. Важнейшыя патрабаванні і крытэрыі ацэнкі архітэктурна-мастацкага праекта экспазіцыі. Асаблівасці мастацкага праектавання музейнай экспазіцыі.

Мастацкая структура экспазіцыі. Візуальна-вобразнае рашэнне экспазіцыі. Кампазіцыйная пабудова экспазіцыі.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 14. Колер і свет у экспазіцыі

Тэорыя «дынамічнага альбо фіксуючага колеру» Ф. Бірэна 30–40-х гг. XX ст. Тэорыя «аптымальных колераў» Г. Фрылінга і К. Аўэра. Уплыў актыўных (чырвонага, жоўтага) і пасіўных (сіняга, зялёнага) колераў на чалавека. Колер у ансамблі экспазіцыі. Колер з высокай адлюстроўваючай здольнасцю. Асацыятыўнасць колеру. Аптымальнае каляровае асяроддзе. Каляровы кантраст у экспазіцыі.

Свет як кампанент экспазіцыйнага ансамбля. Музейная спецыфіка і выкарыстанне асвятлення ў музейнай экспазіцыі. Асвятленне экспанатаў у вітрынах, на сценах, подыумах і г.д.

Тэарэтычныя даследаванні Я. К. Кралау, Г. М. Кнорынга аб сістэмах асвятлення. Сістэмы асвятлення: натуральнае, штучнае і камбінаванае. Праблема асвятлення музея і сувязь з архітэктурай музейнага будынка.

Святлоўстойлівасць музейных экспанатаў. Агульнае і мясцовае асвятленне. Абарона музейных прадметаў ад шкодных ультрафіялетавых прамянёў.

Тэма 15. Абсталяванне ў сістэме экспазіцыйнага ансамбля

Экспазіцыйнае абсталяванне як сродак арганізацыі прасторы, кампазіцыйных рашэнняў. Форма і стыль абсталявання. Варыянты абсталявання: стылізаванае, кантраснае, нейтральнае. Стэнды і вітрыны. Абсталяванне для экспазіцый і выстаў па сучасным перыядзе. Утылітарна-тэхнічныя функцыі абсталявання па ахове музейных экспанатаў. Роля абсталявання ў фарміраванні вобліку інтэр'ера экспазіцыйнага зала.

Раздзел V. Арганізацыя і асноўныя этапы мастацкага праектавання музейных экспазіцый

Тэма 16. Генеральнае рашэнне музейнай экспазіцыі

Асноўныя задачы генеральнага рашэння музейнай экспазіцыі. Асноўныя мастацкія прынцыпы пабудовы экспазіцыі. Размяшчэнне асноўных тэм па залах і тэрыторыі музея. Аб'ёмна-прасторавае рашэнне экспазіцыі музея. Прынцыпы асвятлення і каляровага рашэння экспазіцыі. Пытанні афармлення інтэр'ера і вырабу абсталявання. Размяшчэнне асноўных вядучых

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

экспанатаў. Варыянты экспазіцыйных маршрутаў. План тэрыторыі музея. Адкрытая экспазіцыя музея.

Тэма 17. Эскізны праект музейнай экспазіцыі

Распрацоўка эскізнага праекта. Эскізны праект у графічным варыянце. Размеркаванне плошчаў для тэматычных раздзелаў і расстаноўка экспазіцыйнага абсталявання ў эскізным праекце. Экспанат як аснова экспазіцыі. Прыёмы размяшчэння вядучых экспанатаў. Метады іх паказу.

Экспазіцыйныя паясы. Канчатковае аб'ёмна-прасторавае і каляровае рашэнне экспазіцыі. Перспектывы залаў у колеры. Развёрткі сцен і выдзяленне экспазіцыйных комплексаў. Фрагменты і разрэзы экспазіцыйных залаў. Пытанні асвятлення залаў, экспазіцый і асобных экспанатаў. Размяшчэнне аўдыявізуальных і тэхнічных сродкаў і іх адлюстраванне ў эскізным праекце. Канструкцыі абсталявання і аб'ёмныя дэкаратыўныя элементы.

Тэма 18. Тэхнарабочае праектаванне. Арганізацыя мантажу экспазіцыі

Мантажныя аркушы. Фіксацыя месца экспанатаў, тэкстаў і тэхнічных сродкаў. Тэхнарабочая дакументацыя. Рабочыя чарцяжы. Эскізы макетаў, дыярам, навукова-дапаможнага матэрыялу, жывапісных пано, манументальна-дэкаратыўнага афармлення музея. Арганізацыя мастацка-выканаўчых работ.

Графічная частка экспазіцыі. Шрыфтавыя работы. Памеры, тып, форма, колер і размяшчэнне тэкстаў.

Пракладка камунікацыйных ліній для асвятлення і замацавання экспанатаў. Рамонтна-будаўнічыя і аддзелачныя работы ў экспазіцыйных памяшканнях. Арганізацыя мантажу экспазіцыі. Падрыхтоўка неабходных матэрыялаў для вернісажу і рэкламы экспазіцыі. Рэкламныя выданні. Змест, мастацкае афармленне.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная

1. *Аб музеях* і Музейным фондзе Рэспублікі Беларусь : Закон Рэсп. Беларусь ад 12 снеж. 2005 г. № 70-З // Нац. прававы інтэрнэт-партал Рэсп. Беларусь. – [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: http://pravo.by.

2. *Беларускія* музеі. Гісторыя. Хроніка. Сучаснасць / уклад. А. М. Калбаска ; Беларус. ін-т праблем культуры. – Мінск : БелІПК, 1998. – 130 с. – (Музейныя сшыткі : навук.-метад. зб. ; вып. 4).

3. *Беларускі* дзяржаўны музей народнага дойлідства і побыту // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. – Мінск : БелЭн, 1993. – Т. 1. – С. 428–429.

4. *Заслаўскі* гісторыка-культурны запаведнік // Беларуская энцыклапедыя. – Мінск : БелЭн, 1998. – Т. 6. – С. 546.

5. *Декросс, А.* Постоянные экспозиции в Городе науки и техники Ла Виллет: Эксплора / А. Декросс, Ж. Ландри, Ж. П. Натали // Museeum : Ежекварт. журн. ЮНЕСКО. – 1987. – № 3/4. – С. 49–66.

6. *Изучение* музейных коллекций : сб. науч. тр. / сост. и науч. ред. У. М. Полякова. – М. : НИИ культуры, 1974. – Вып. 21. – 134 с.

7. *Інструкцыя* аб парадку камплектавання, уліку, навуковай апрацоўцы, захаванні і выкарыстанні прадметаў Музейнага фонду РБ. – Мінск : Б.в., 1997. – 67 с.

8. *Искусство* музейной экспозиции: современные тенденции архитектурно-художественных решений / отв. ред. А. Д. Тимрот. – М. : [б. и.], 1982. – 119 с. : рис. – (Сборник научных трудов / НИИ культуры; № 112).

9. *Музееведение.* Музеи исторического профиля : учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности «история» / под ред. К. Г. Левыкина, В. Хербста. – М. : Высш. шк., 1988. – С. 195–269.

10. *Музееведение.* Вопросы научного содержания экспозиций краеведческих музеев / отв. ред. С. А. Каспаринская. – М. : [б. и.], 1987. – 165 с. : табл. – (Сборник научных трудов / Науч.-исслед. ин-т культуры).

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

11. *Музейныя* сшыткі. Навуковае праектаванне музейных экспазіцый : навук.-метад. зб. – Ч. 1. – Мінск : БелІПК, 1996. – С. 6–14.

12. *Музееведение*. На пути к музею XXI века : музейная экспозиция : Теория и практика. Искусство экспозиции. Новые сценарии и концепции / отв. ред.-сост. М. Т. Майстровская ; М-во культуры Рос. Федерации, Рос. акад. наук. – М. : РИК, 1997. – 365 с.

13. *Музееведение*. Искусство музейной экспозиции и техническое оснащение музеев / науч. ред. А. Д. Тимрот. – М. : [б. и.], 1985. – 131 с. : рис. – (Сборник научных трудов / Науч.-исслед. ин- т культуры ; № 139).

14. *Музей* в современном мире : традиционализм и новаторство / сост. Л. И. Скрипкина. – М. : ГИМ, 1999. – 198 с. – (Труды Государственного исторического музея ; вып. 104).

15. *Музейные* фонды и экспозиции в научно-образовательном процессе: материалы Всерос. науч. конф., Томск, 18–20 марта 2002 г. / Том. гос. ун-т, Межрегион. ин-т обществ. наук, Том. обл. краевед. Музей ; отв. ред. Э. И. Черняк. – Томск : Изд-во Том. ун-та, 2002. – 418 с.

16. *Нясвіжскі* палацава-паркавы комплекс // Беларуская энцыклапедыя. – Мінск : БелЭн, 2000. – Т. 11. – С. 418.

17. *Пелевин, Ю. А.* Художественная экспозиция : (принципы и методы построения) / Ю. А. Пелевин ; Рос. ин-т переподгот. работников искусства, культуры и туризма, каф. музейного дела. – М. : [б. и.], 1992. – 49 с.

18. *Полацкі* гісторыка-культурны запаведнік // Беларуская энцыклапедыя. – Мінск : БелЭн, 2001. – Т. 12. – С. 462.

19. *Поляков, Т. П.* Как делать музей? (О методах проектирования музейной экспозиции) : учеб. пособие для студентов и аспирантов, обучающихся по специальности «музееведение» / Т. П. Поляков. – М. : Рос. ин-т культурологии, 1996. – 253 с.

20. *Сапанжа, О. С.* Взаимодействие музея и посетителя : вопросы классификации / О. С. Сапанжа // Музей-зритель. XXI век : материалы Междунар. конф. к 80-летию науч.-просвет. отдела. – СПб. : Изд-во Гос. Эрмитажа, 2006. – С. 108–115.

21. *Сапанжа, О. С.* Музейная коммуникация: между теорией и практикой / О. С. Сапанжа // Художественное образование: содержание и методы обучения : сб. науч. тр. профессорско-преподавательского состава и аспирантов факультета изобра-

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

зительного искусства РГПУ им. А. И. Герцена. – СПб. : Ризограф НОУ «Экспресс», 2008. – Вып. 3. – С. 6–9

22. *Поляков, Т. П.* Мифология музейного проектирования, или «Как делать музей?» : учеб. пособие для студентов и аспирантов, обучающихся по специальности «музееведение» / Т. П. Поляков. – М. : Рос. ин-т культурологии, 2003. – 454 с.

23. *Основы* музееведения : учеб. пособие / отв. ред. Э. А. Шулепова. – М. : Едиториал УРСС, 2005. – 501 с.

24. *Чеснокова, М. Н.* Эволюция музейной экспозиции как знаковой системы : дисс. канд. культурологии : 24.00.03 / М. Н. Чеснокова. – СПб., 2010. – 163 с.

25. *Шляхтина, Л. М.* Основы музейного дела : теория и практика : учеб. пособие для студентов пед. и гуманитар. вузов / Л. М. Шляхтина. – М. : Высш. шк., 2005. – 182 с.

26. *Шмелев, В. Г.* Музеи под открытым небом: очерки возникновения и развития / В. Г. Шмелев. – Киев : Наукова думка, 1983. – 119 с.

27. *Юренева, Т. Ю.* Музееведение : учебник для высшей школы / Т. Ю. Юренева. – М. : Акад. проект, 2003. – 558 с.

Дадатковая

1. *Вопросы* совершенствования музейных экспозиций: (Отделы истории СССР дооктябрьского периода) / ред.-сост. С. А. Каспаринская. – М., 1981. – 162 с. : ил. – (Труды / Науч.-исслед. ин-т культуры, 103).

2. *Дукельский, В.* Музейные коллекции и предметный мир культуры / В. Дукельский // Некоторые проблемы исследования современной культуры : сб. науч. тр. – М. : НИИ культуры, 1986. – С. 26–34.

3. *Дукельский, В. Ю.* Памятники истории и культуры в системе музейной деятельности / В. Ю. Дукельский // Памятниковедение: теория, методология, практика : сб. науч. тр. – М. : НИИ культуры, 1986. – С. 89–107.

4. *Киселев, В. В.* Классификация оборудования экспозиций и фондохранилищ музеев : сб. науч. тр. / В. В. Киселев // Музееведение. Искусство музейной экспозиции и техническое оснащение музеев / науч. ред. А. Д. Тимрот. – М. : НИИ культуры, 1985. – Вып. 139. – С. 48–80.

5. *Литвинов, В. В.* Практика современной экспозиции / В. В. Литвинов. – М. : Плакат, 1989. – 191 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

6. Методические рекомендации по разработке научной концепции стационарной экспозиции музея / Всесоюз. о-во «Знание», Политехн. музей ; сост.: Р. А. Шубенкина, М. А. Нурок ; отв. ред. Г. Г. Григорян. – М.: [б. и.], 1988. – 10 с., включ. обл.

7. Михайловская, А. И. Музейная экспозиция : (организация и техника) / под ред. Ф. Н. Петрова, К. Г. Митяева ; М-во культуры РСФСР, Науч.-исслед. ин-т музееведения. – 2-е изд., доп. – М. : Сов. Россия, 1964. – 517 с.

8. Музейное дело в СССР : актуальные проблемы архит.-худож. проектирования экспозиций ист. и краевед. музеев : сб. науч. тр. / М-во культуры СССР, Центр. музей революции СССР. – М. : [б. и.], 1983. – 118 с.

9. Музееведение. Вопросы научного содержания экспозиций краеведческих музеев / отв. ред. С. А. Каспаринская. – М., 1987. – 165 с. – (Сборник научных трудов / Науч.-исслед. ин- т культуры).

10. Музееведение. Естественно-научные музеи : (теория и практика работы) / отв. ред. И. В. Иксанова. – М. : [б. и.], 1984. – 145 с. – (Сборник научных трудов / Науч.-исслед. ин- т культуры ; № 128).

11. Музей и современность : проблемы экспозиц. работы музеев на соврем. этапе / отв. ред. Ф. Л. Курлат. – М., 1984. – 141 с. – (Сборник научных трудов / Науч.-исслед. ин-т культуры ; № 132).

12. Рекомендации по проектированию искусственного освещения музеев. – М. : Б. и., 1973. – 67 с.

13. Проблемы экспозиционной и фондовой работы / сост. Л. М. Костюхина. – М. : ГИМ, 1987. – 159 с. – (Труды Гос. ист. музея ; вып. 65).

14. Традиции и поиск : проблемы новой экспозиции ГИМ по истории периода капитализма / отв. ред. Л. П. Минарик. – М. : ГИМ, 1991. – 135 с. – (Труды Гос. ист. музея; вып. 77).

15. Шмит, Ф. И. Исторические, этнографические, художественные музеи. Очерки истории и теории музейного дела / Ф. И. Шмит. – Харьков: Свет, 1919. – С. 1 – 28.

16. Шмит, Ф. И. Музейное дело. Вопросы экспозиции / Ф. И. Шмит. – Л. : ACADEVIA, 1929. – 245 с.

17. Уилл, Л. Музеи как информационные центры // Museum : Ежекварт. журн. ЮНЕСКО. – 1994. – № 3. – С. 20–29.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Вучэбнае выданне

НАВУКОВА-ЭКСПАЗІЦЫЙНАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ МУЗЕЯ

*Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне для напрамку спецыяльнасці
1-23 01 12-03 Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай
спадчыны (музеязнаўства) і напрамку спецыяльнасці
1-23 01 12-04 Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай
спадчыны (культурная спадчына і турызм)*

РЭПАЗІТОРЫЙ БГУКІ

Карэктар В. Б. Кудласевіч
Тэхнічны рэдактар А. У. Гіцкая

Падпісана ў друк 2014. Фармат 60x84 $^{1}/_{16}$.
Папера пісчая № 2. Рызаграфія.
Ум. друк. арк. 1,11. Ул.-выд. арк. 0,72. Тыраж экз. Заказ .

Выдавец і паліграфічнае выкананне:
УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў».
ЛИ № 02330/0003939 ад 19.05.2011.
Вул. Рабкораўская, 17, 220007, г. Мінск.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ